

İntermədəni və ikidilli təhsil metodları və strategiyaları üzrə treninqlər

Gürcüstan Təhsil və Elm Nazirliyi ikidilli proqram hüdudlarında (adı çəkilən proqram haqqında bu jurnalda, R. Çanturiyanın məqaləsini izləyin) 40 pilot məktəbi seçildi. Bu məktəblərdə ikidilli dərslərin keçildiyi fənlər seçiləcək (hər məktəb özü qərara alır ki, hansı fənni seçsin).

Təbii ki, ikidilli təhsil istiqamətində müəllimlərin hazırlığı Gürcüstanda ən son dövrə qədər baş vermirdi. Amma fənnin məzmunu ilə birlikdə ikidilli dərslərin hazırlığı, dil komponentlərinin effektiv şəkildə şagirdlər üçün çatdırılması kifayət qədər mürəkkəb problemdir. Müəllimlərin hazırlığı istiqamətində, “Vətəndaş İnteqrasiyası və Millətlərarası Münasibətlər Mərkəzi” Təhsil və Elm Nazirliyi ilə əməkdaşlıqla, ikidilli təhsil proqramı modulunu hazırladı və 2009-cu ildə Akkreditasiya Milli Mərkəzində akkreditisayadan keçdi. Bu modula əsasən, treninq proqramı baş tutdu və “Avrasiya İnkişaf Fondunun” maliyyə dəstəyi ilə 2010-cu ilin may ayında 4 mərhələdən ibarət pilot məktəb müəllimlərinin Bakuriani qəsəbəsində treninqlər keçirildi.

Pilot məktəblərindən 2-2 müəllim seçildi (1 müəllim – ikinci dil kimi gürcü dili müəllimi; ikinci – fənn mütəxəssisi və ya ibtidai pillənin müəllimi); treninqlərdən cəmi 80 müəllim keçdi.

Düşünürük ki, gələcəkdə ikidilli tədrisin informatorları və təşkilatçıları olacaq 80 müəllim üçün treninqin keçirilməsi çox əhəmiyyətlidir.

Qruplar qarşılıqlı tədris formasında böyük əhəmiyyət verildiyi qədər qarışıq tərkiblə məqsədyönlü şəkildə komplektləşdi. Treninq elə bir şəkildə

planlaşdı ki, müəllimlərə bir-biri üçün bu sahədə mövcud olan təcrübəni paylaşmaq, suallar vermək və cavabları da özləri seçmək imkanı verilsin. Bu, təbii ki, onların peşəkarlığını yüksəldir və müəllimlə problemlərin həllinin yeni nəzəri və yeni imkanlarını yaradır, bu işə ikidilli təhsilin əhəmiyyətli tərkib hissəsidir.

Eləcə də treninq həm ümumiyyətlə dünyada təhsil haqqında, eləcə də Gürcüstanda onun konkret tərəfləri və perspektivləri haqqında ən əsas informasiyanın çatdırılmasını nəzərdə tutur.

Treninqin ən əhəmiyyətli tərəfi olan müəllimlər, məktəblər və regionlar arasında əlaqələrə xüsusilə əhəmiyyət verilir. Təcrübə ilə paylaşmaq indi də, gələcəkdə də Gürcüstanda ikidilli təhsilin inkişafı üçün daha çox əhəmiyyətli aspekt olmalıdır. Bu əlaqələr, qeyd edildiyi kimi, baş tutdu və gələcəkdə də onları dərinləşdirmək daha yaxşı olardı. Müəllimlər istəklərini bildirdilər ki, belə bir təcrübələrdə özləri iştirak etsinlər və onlarla bölüşsünlər.

Treninqin ilk günü müəllimlərlə tanışlığa və treninqin məqsədlərini təyin etməyə ayrıldı. Treninqin əhəmiyyətli tərəfi intermədəni tədris aspektlərində müəllimlərin təyin edilməsi idi. Onlara bu əhəmiyyətli məsələ ətrafında öz fikirlərini bildirmək və eləcə də nəzəri bilik əldə etmək və mövcud problemlərin həlli üçün analiz bacarığını əldə etmək imkan verildi. Onlar aşağıdakı məsələləri yaxşı təhlil etdilər: cəmiyyətdə şəxsin inteqrasiyası üçün nə lazımdır, tolerantlıq nədir, o, həyat və təhsil sahəsində necə müəyyən olunur, vəziyyət üzrə məsələ necə həll olunmalıdır, treninqdə onların qarşısında gerçəklik qaldırıldı və s.

Treninq prosesinin əhəmiyyətli məsələsi o idi ki, müəllimlər dərsləyin ikidilli tədrisi ilə daha yaxşı tanış oldular ("İkidilli təhsil – müəllimlər üçün stolüstü kitab", Tbilisi, 2009, - kitab latış dilindən tərcümə olunub). Treninq boyunca onlar ətraflı və tənqidi şəkildə bu dərsləkdən hər fəslə təhlil etdilər və onları mövcud gerçəkliklə uyğunlaşdırdılar.

Ayrıca sesiyalar, ümumiyyətlə, ikidilli təhsilin analiz edilməsinə, dünya təcrübəsini müəyyən etmək və Gürcüstanın xüsusiyyətini nəzərə almaqla, gerçəkliklə uyğunlaşmasına aid edildi. Eləcə də ayrıca sesiyə ikidilli təhsilin təcrübəsinin analiz edilməsinə həsr edildi. Təqdimat müəllimlərə tədrisin bu formasının etnik azlıq məktəbləri üçün üstün olmasını və onlar tərəfindən həll edilən probleminin analizi nəticəsində lazımı yekun nəticəyə gəlməyi görmək imkanını verdi. Müəllimlər ikidilli təhsildə mövcud modelləri daha yaxşı dərk etdilər və təhlil etdilər, konkret vəziyyətdə hansı modellərin onlar üçün münasib olmasını və bu modellərə hansı dəyişikliklər edəcəklərini müzakirə etdilər. Xüsusilə də problemlərin həlli yollarını axtarmaq onlara maraqlı oldu.

Treninqdə ikidilli müəllimin profili daha yaxşı müəyyən oldu. Müəllimlər ehtiyacları, tələbləri və vəzifələri analiz etdilər.

Dil sərəştəsinin inkişafı tələbləri ilə ibtidai siniflərin fənn standartları istiqamətinin göstərilməsi əhəmiyyətli məsələ oldu.

Müəllimlər dərslə prosesində dil sərəştələrinin yüksəlməsinə əhəmiyyət verilən funksional ifadələri yaxşı təhlil etdilər. Onlar dərsləkdən həmin funksional ifadələrlə tanış oldular və elə özləri konkret vəziyyətləri təhlil etməklə böyük bank yaratdılar.

Treninqin daha maraqlı tərəfi dil dərslə və ikidilli dərslənin müqayisəli cədvəlinin müzakirəsi oldu. Verilən

material onları ikidilli təhsilin mahiyyəti və məqsədi ilə daha yaxşı tanış etdi.

Təşkilatçılıq formalarının və tədris metodlarının ikidilli sinifdə təhlil edilməsi əhəmiyyətli idi. Onlardan hər birinə ayrı-ayrılıqda baxıldı. Müəllimlər nəzəri bilik və praktiki analiz nəticəsində bir çox şeylərə yenidən nəzər saldılar.

Bacarıqların (dinləmə, danışıq, oxu və yazı) inkişafı nöqtəyi-nəzərdən metodların analizinə xüsusi sesiyalar həsr edildi.

Müəllimlər üçün mövzuların planlaşdırılmasının və dərslənin planlaşdırılmasının cədvəllərinin analiz edilməsi və ikidilli sinifdə iş prosesində onların praktiki əhəmiyyətinin göstərilməsi əhəmiyyətli oldu.

Alınan bilik və praktiki vərdiş-bacarıqları nəzərə almaqla, son iki sesiyə dərslərin planlaşdırılması və onların təqdimatına həsr edildi. Qeyd etmək lazımdır ki, bu əməli aspekt daha əhəmiyyətli oldu, çünki hər qrup tərəfindən təqdim edilən dərslə və onun qiymətləndirmə analizi ikidilli dərslərin quruluş prinsiplərini daha yaxşı müəyyən etdi və müəllimlər onlara dərslə prosesində gərək olacağı və ikidilli təhsilin əsaslanacağı vərdiş-bacarıqlara sahib oldular.

Treninqin qiymətləndirməsi, istəklərin və qeydlərin analizi hər gün aparılırdı.

Treninq ikidilli siniflərin müəllimlərinin hazırlığı baxımından əhəmiyyətli rolunu yerinə yetirdi. Müəllimlər böyük istəklərini söylədilər ki, gələcəkdə də bu növ görüşlər davam etdirilsin və fikirlərin mübadiləsi və təcrübələrin bölüşməsi imkanı verilsin.